

01.12.23

9-А-Б клас

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Практичне заняття. Альманах «Русалка Дністровая»

Мета: з'ясувати значення появи альманаху «Русалка Дністровая» і Галицько-руської матиці для розгортання українського національного руху на західноукраїнських землях, аналізувати першоджерела, робити висновки, обґрунтовувати свою точку зору, виховувати повагу до історичного минулого Батьківщини.

Актуалізація опорних знань

Бесіда

1. Коли утворилася «Руська трійця»?
2. Хто входив до складу «Руської трійці»?
3. Коли і як утворилася Головна руська рада?
4. Назвіть основні заходи діяльності Головної руської ради.

Мотивація навчальної діяльності

Оголошення завдань уроку та критеріїв оцінювання.

Вивчення нового матеріалу

Робота з візуальними джерелами

Альманах «Русалка Дністровая»

Альманах «Русалка Дністровая» вийшов друком у 1836 р. В основі альманаху були твори, раніше включені до підготовленої в 1834 р. членами «Руської трійці» збірки «Зоря».

Альманах «Зоря» містив народні пісні, твори самих гуртківців, історичні та публіцистичні матеріали. Головними ідеями, притаманними творам збірки, були:

- засудження іноземних поневолювачів українців та оспівування героїчної визвольної боротьби народу;
- ушлякнення народних ватажків — борців за національне і соціальне визволення народу;
- визнання існування єдиного українського народу, який через поневолення імперіями роз'єднаний державними кордонами;
- заклик до українських патріотів боротися за об'єднання галицьких русинів і наддніпрянських українців.

“Русалка Дністрова” це — був перший український журнал про культуру, в якому одразу все — народні пісні, авторські вірші, переклади закордонних авторів, статті з історії та оригінальні історичні документи.

“Русалка Дністрова” — перше українське медіа в Австрійській імперії. Перше НЕЗАЛЕЖНЕ медіа!

Спроби видати альманах «Зоря» наразилися на спротив як австрійських урядовців, так і консервативних кіл греко-католицького духовенства. Видання було заборонено віденською і львівською цензурою.

Шукаючи можливості видання альманаху, члени «Руської трійці» вилучили з нього ті твори, які своїм змістом найбільше непокоїли цензорів, і змінили його назву на «Русалка Дністровая». Потім Я. Головацький домовився зі своїми друзями, послідовниками ідей слов'янського відродження, про видання альманаху в Пешті (тодішній столиці Угорщини) накладом 1 тис. примірників.

Поява «Русалки Дністрової» викликала незадоволення у Відні та Львові. Увесь наклад альманаху було конфісковано й знищено. Урятувати пощастило лише 200 екземплярів.

Поява «Русалки Дністрової» стала ключовою подією не лише в діяльності «Руської трійці», а й усього українського національного руху у Східній Галичині. За словами М. Шашкевича, альманах мав «воскресити в новій силі руську славу, руську власть». Він переконливо засвідчував своїм змістом відмінність галицьких русинів від поляків і росіян, їхню єдність із наддніпрянськими українцями. Водночас «Русалка Дністровая» започаткувала нову українську національну літературу на західноукраїнських землях.

Видання альманаху стало своєрідним підсумком діяльності «Руської трійці». Через постійні утиски й переслідування гурток розпався. Альманах «Русалка Дністровая» залишався під заборонаю до 1848 р.

Виступаючи за заборону видання «Русалки Дністрової», представники галицького греко-католицького духовенства стверджували, що «нагадування про сумні історичні події, пов'язані з релігійним і політичним гнобленням, викликали б гіркі почуття...». Директор департаменту львівської поліції, висловлюючи причини відмови в дозволі на публікацію австрійської влади в краї, заявляв: «Досить клопоту нам завдають поляки, а ці шаленці намагаються відродити покладену до гробу русинську націю».

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Чому, на вашу думку, греко-католицьке духовенство, яке започаткувало українське відродження в краї, виступило проти видання альманаху?

Чи можна вбачати у відмові представників австрійської влади одночасне визнання заслуг «Руської трійці»? Чому?

Девізом «Русалки Дністрової» автори обрали слова одного з діячів чеського й словацького національного відродження Я. Коллара: «Не тоді, коли очі сумні, а коли руки дільні, розцвітає надія». Поясніть, до чого члени «Руської трійці» закликали читачів альманаху. Я. Головацький про вплив появи «Русалки Дністрової» на галицьких русинів писав: «Вона запалила вогонь, що його тільки гробова персть загасити може, спасла народ від загибелі й відкрила очі письменному чоловікові, в якого лишилося ще незіпсоване українське серце, показала йому його положення, обов'язки для народу й спосіб, як ті обов'язки треба сповнити...»

Робота з першоджерелами (стор. 93-95).

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Перегляньте відео: https://youtu.be/J_H86rRzdYY?si=XH31ROBWDjxxmFp

Синтез думок

- Назвіть видатних діячів західноукраїнських земель цієї доби.
- У чому ви вбачаєте їхній внесок в історію України цього періоду?
- Поясніть значення понять і термінів: коронний край, Королівство Галичини і Лодомерії, рутени, денаціоналізація, опришки, «будителі», «Руська трійця», «Русалка Дністровая», «Весна народів», революція, Головна руська рада, «Зоря Галицька», Галицько-руська матиця, Руський собор, Центральна рада народова.

Домашнє завдання:

- Прочитати § 12.
- Письмово відповісти на питання "У чому полягає історичне значення діяльності Руської трійці".

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!

